

СРЕДНО ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО
ЯСЕНОВ” – ЕТРОПОЛЕ, СОФИЙСКА ОБЛАСТ
Етрополе – 2180, бул. „Руски” № 69, тел.факс 0720/ 6 21 – 35, 6 23-28,6 21-79,6 20-79,
6 20-15; e-mail: hr_yassenov@abv.bg

ДИРЕКТОР: СВЕТЛА ВЪЛОВА

ДАТА: 12.09.2014 г.

ПРАВИЛНИК

ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА
ВЪЗПИТАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И ТРУД
ЗА УЧЕБНАТА 2014/2015 ГОДИНА

ГЛАВА ПЪРВА

Общи положения

1. С този правилник се определят изискванията за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд в училището.
2. Правилникът се отнася за всички участници в учебно- възпитателния процес и трудова дейност (ученици, учители и друг персонал) и урежда техните права и задължения по осигуряване и контролиране на БУВОТ.
3. Правилникът се утвърждава от директора на училището, не по-късно от началото на учебната година.
4. Правилникът се актуализира при въвеждане на нови съоръжения, технически средства, материали и вещества и при изменение на правилата, нормите и изискванията за безопасност на труда в Република България.

РАЗДЕЛ I

Област и ред за прилагане на правилника

1. Правилникът се отнася за учениците, педагогическия и непедагогическия персонал в СОУ "Христо Ясенев", както и за лицата, които по различни поводи се намират в училищната сграда, работилниците, физкултурните площадки, терени и други.
2. За осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд при провеждане на възпитанието, учебната, извънкласната и извънучилищната дейност и при извършване на трудови дейности се спазват установените в Република България единни правила за безопасност на труда.
3. Отговорност за изпълнението на правилника носят училищното ръководство.

РАЗДЕЛ II

Права, задължения и отговорности на длъжностните лица и учащите за осигуряване и спазване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд

Училищно ръководство.

1. Училищното ръководство е длъжно да осигурява на учениците напълно безопасни условия за работа;
2. Със заповед на директора ежегодно се създават комисии за:
  - проверка безопасността на всички уреди, съоръжения и уреди по физкултура;

- проверка на ел. уредите, инсталациите, противопожарните кранове, гръмоотводите с оглед противопожарната охрана и охраната на труда;

- комисиите по точка 2 до 15 септември извършват проверката и съставят протоколи, с чието съдържание се запознава ПС.

Педагогически персонал

1. В началото на всяка учебна година класните ръководители и учителите запознават учениците с нормите за безопасност и условията на труд в класните стаи и кабинетите.
2. При провеждане на спортни игри, походи, състезания и други извънучилищни дейности класните ръководители и учителите задължително инструктират учениците за поведението им като състезатели, участници в похода, пешеходци или пътници в транспортни средства.
3. Списъците на учениците от групите, заминаващи на поход, екскурзия и т.н. се предават на директора след провеждане на задължителния инструктаж заедно с маршрутния лист за придвижване на групата.
4. Екскурзии се провеждат само с изправни моторни превозни средства.
5. При организиране на походи по възможност не се включват хронично болни ученици. Същите могат да участват в похода след разрешение от лекар и писмено съгласие на родителите /или присъствието на родител на мероприятиято/.
6. Преди провеждане на общински, регионални и национални спортни състезания, участниците – ученици задължително преминават през медицински преглед под ръководството на учителите по физическо възпитание или треньорите.
7. Преди провеждане на лабораторни упражнения учениците предварително се инструктират от преподавателя за безопасна работа.
8. Задължително е разглеждането на теми по БД в ЧК.
9. След приключването на учебните занятия учителите задължително проверяват за забравени включени електрически уреди, учебно-технически средства и осветление.
10. Дежурните учители следят за нормално придвижване на учениците по коридорите и стълбищата в училищната сграда и следят за поведението на същите в класните стаи, в коридорите и стълбищата.
11. Класните ръководители организират застраховането на учениците от паралелката.
12. Ежегодно в края на учебната година ПС анализира безопасността на условията в училището и набеязва мерки за подобряването.

Непедагогически персонал.

/помощен и обслужващ персонал- работници и служители/

1. Да спазват установената трудова, техническа и технологична дисциплина, да изпълняват трудовите си задължения точно и добросъвестно.
2. Да се явяват на работа в състояние, което им позволява да изпълняват възлаганите им задачи и да не употребяват през работно време алкохол или друго упойващо вещество.
3. Да се спазват правилата за здравословни и безопасни условия на труд, безопасността на движението и противопожарната охрана.
4. Да се грижат за собствената си безопасност и безопасността на лицата, които биха могли да пострадат при извършването от тях работа или дейност.
5. Да поддържат реда, необходимата чистота, културна и приветлива обстановка на работното място.

6. Да не предприемат по своя инициатива работа, с която не са запознати и не им е възложена.
7. Да не работят с машини, които не познават.
8. Да поддържат и повишават знанията и квалификацията си по безопасните методи на труд.
9. Периодично или за конкретен случай да се запознават с изискванията за безопасна работа, когато възникне сериозна и непосредствена работа, отнасящи се за работното място-машината, на която работят.
10. Имат право да откажат изпълнението или да преустановят работата, когато възникне сериозна и непосредствена опасност за живота и здравето им, като незабавно уведомяват за това прекия си ръководител.
11. Имат право да откажат изпълнението на работа, за която не са инструктирани или нямат изискващата се правоспособност.
12. Задължително да се явяват на периодичен медицински преглед и изследване, когато за това им е съобщено или в друг конкретен случай.
13. Чистачките задължително забърсват с влажна кърпа всяка сутрин преди началото на учебните занятия всички чинове, маси, бюра, пейки, первази и повърхности, почистват басейна.
14. Преди началото на всички занятия всички класни стаи, кабинети, учителска стая и канцеларии задължително се почистват и проветряват.
15. Класните стаи и кабинетите задължително се проветряват през всяко междучасие.
16. Класните стаи и кабинети задължително се почистват след приключване на всяка учебна смяна - проветряват се и се забърсват с влажна кърпа.
17. Преди началото на учебните занятия по време на отоплителния сезон огнярът всяка сутрин проверява състоянието на радиаторите в училищната сграда, а при констатирани нередности незабавно уведомява училищното ръководство.
18. Преди началото и след края на учебните занятия работника по поддръжка и ремонт задължително проверява състоянието на вратите, прозорците, чиновете, масите, бюрата, шкафовете и осветлението. При констатиране на нередности незабавно пристъпва към отстраняването им, като своевременно уведомява домакина и училищното ръководство.
19. Коридорите и стълбищата в училищната сграда се забърсват от чистачите след всяко междучасие.
20. Санитарните помещения се почистват преди започване на учебните занятия, след всяко междучасие и след приключване на учебните занятия.
21. Чистачите измиват прозорците всяка ваканция. Тяхното почистване се извършва след внимателното им отваряне, а също на изправни маси или столове.
22. Качването и слизането при почистване на прозорците или подмяна на осветителните тела става изключително внимателно при спазване правилата за безопасност.
23. Белите дъски се почистват преди началото на всяка учебна година, ремонтират се през всяка ваканция и при необходимост.
24. Училищният двор и спортните площадки, районът около общежитието се почистват всяка сутрин, след голямото междучасие и след приключване на учебните занятия.
25. Пердета, завеси, покривки, пътеки и килими се перат всяка ваканция.
26. Почистването на паркета става през ваканцията като чистачките спазват правилата за работа с опасни химикали.
27. По време на работа с опасни химикали прозорците в кабинетите, класните стаи и залите задължително са отворени.
28. При промяна на осветителни тела, ремонт на учебно-технически средства, съоръжения, машини, печки и други, те задължително се изключват от електрическата мрежа.
29. Ремонт на ел. табла се извършва само след централно изключване от ел. мрежа.
30. След приключване на учебните занятия чистачките задължително проверяват за забравени включени електрически уреди, учебно-технически средства и осветление.

31. Обслужващият персонал изпълнява задълженията си по трудов договор и длъжностна характеристика само в работно облекло.
32. До началото на учебната година задължително се осигуряват от длъжностното лице медикаменти за долекарска помощ.
33. При пожар, земетресение, авария, стихийно бедствие и други, чистачите от първия етаж обезпечават отварянето на вратите и изходите за евакуацията на учениците.
34. За училищни нужди се закупуват или приемат като дарения само уреди, съоръжения, пособия, учебно-технически средства и други, отговарящи на БДС.
35. Леснозапалими материали се съхраняват от домакина на строго определени за целта места, безопасни за здравето и живота на учениците и трудовия колектив.
36. Забранено е запалването на събраните отпадъци и листа в училищния двор и около него.
37. През есенно-зимния сезон стриктно да се спазват планът за работа през зимни условия – “План за осигуряване на нормален учебен процес през зимата” с оглед на безопасните и здравословни условия за труд.
38. За училищни нужди се закупуват или приемат като дарения само уреди, съоръжения, пособия, учебно -технически средства и други, отговарящи на БДС
39. Забранено е запалването на събраните отпадъци и листа в училищния двор и около него.
40. Ежедневно се почиства плавния басейн

Ученици

1. При придвижване от дома към училище всеки ученик се задължава стриктно да спазва правилата за движение по пътищата .
2. При пресичане на бул. “Партизански” и “Руски”и бул.“Руски” до изхода на училището всеки ученик е длъжен да се огледа, послуша и ако не идва превозно средство да премине.
3. Придвижването по коридорите и стълбищата в училищната сграда става само от дясно.
4. Забранява се на учениците да тичат, скачат и да се боричкат в класните стаи и училищните коридори.
5. Пет минути преди започване на часа учениците заемат работните си места и спокойно изчакват идването на преподавателя.
6. Категорично се забранява на учениците качването по первазите на прозорците, както и катеренето по спортните съоръжения без разрешението на преподавателя по физическо възпитание.
7. Организирането и провеждането на спортни игри и състезания в двора на училището и спортните площадки става само в присъствието на учител. Ако топката попадне на улицата, ученикът внимателно излиза на уличното платно под наблюдението на учителя.
8. Забранява се на учениците при отсъствие на учител да вдигат шум в класните стаи.
9. Забранява се на учениците да консумират закуски в класните стаи.
10. По време на извънкласни и извънучилищни мероприятия учениците задължително и стриктно спазват указанията на класния ръководител или учителя.
11. Забранява се на учениците да пипат и боравят с учебно-технически средства и пособия в отсъствието на учител.
12. Категорично е забранено на учениците да пипат здрави или счупени контакти или електрически ключове. При откриване на повредени или счупени контакти или електрически ключове са длъжни незабавно да уведомят класния ръководител, учител или училищното ръководство.
13. Категорично се забранява на учениците да влизат в плавния басейн без учител или треньор.

ГЛАВА ВТОРА

Условия, изисквания и правила за безопасно и здравословно провеждане на възпитанието, обучението и трудовата дейност

Общи положения

1. Работникът или служителят е длъжен да спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд при изпълнение на работата, за която се е уговорил.
2. Правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд за специфични производства и дейности, както и за отделни машини, съоръжения и работни места, се разработват и утвърждават от работодателя. Те не могат да противоречат на нормативните изисквания и се обявяват по подходящ начин на работните места.
3. Лица без необходимите знания и умение, предвидени в правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, не се допускат на работа .
4. При нарушаване на правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд се носи отговорност.
5. При изпълнение на задълженията си във връзка с осигуряване на безопасни условия на труд работодателят или съответното длъжностно лице подлежат на наказание.
6. Работодателят има право да налага дисциплинарни наказания за неспазване на правилата на здравословни и безопасни условия на труд.
7. Учителите, работата на които е свързана с използване, обслужване и поддържане на съоръжения, компютри и други, както и заети дейности, които създават опасност за здравето и живота им, задължително се инструктират, обучават и полагат изпит по правилата по осигуряване на безопасни условия на труд.
8. Учителите разработват правила за безопасни условия на възпитание, обучение и труд по учебните предмети, по които преподават.
9. Учителите по физическа култура и спорт подготвят и изискват от училищното ръководство и помощния персонал извършването на ремонт на всички спортни уреди и пособия във физкултурния салон и училищния двор- спортните площадки: шведска стена, греда, успоредки, кон, кози, трамплини, въжета, халки, баскетболни кошове, оградна мрежа на волейболните игрища, футболни врати и други. Годността на същите се проверяват от комисия, а тези, които не могат да се проверяват, се бракуват.
10. При изпълнение на физически упражнения, особено на тези с по- сложен характер, да се съблюдават изискванията за помощ и пазене на учениците от страна на учителя.
11. Спортните уреди във физкултурния салон при ползване задължително да се обезопасят с постелки.
12. Забранява се влизането във физкултурния салон без присъствието на учител, качването и ползването на спортните уреди по време на учебен час от повече от един ученик, както и катеренето или висенето по баскетболните табла или рингове, футболни врати и по оградната мрежа на волейболните игрища.
13. Спортни уреди и пособия да не се използват преди учителят да е разрешил работа с тях, а при работа с гюлета, гирички, топки, тояжки и други задължително да се спазват указанията на учителя за безопасността на всички ученици.
14. В часовете по физическо възпитание учениците са длъжни да бъдат в спортен екип и със спортни обувки/гуменки, кецове, маратонки/, съобразно изискванията на учителя. Не се разрешава в часовете носенето на обеци, накити, часовници, които могат да бъдат опасни за ученика и околните изпълнението на физическите упражнения, както и ползуването на различни предмети и пособия, които не са изискани от учителя и пречат за нормалното провеждане на часа

15. Учителите по физическо възпитание и спорт трябва да осигурят добро предварително разгръване с цел въвеждане на организма за предстоящата работа и предотвратяване опасността от травми.
16. Организацията, редът и дисциплината по време на занятията е задължение на всеки участник в учебния процес.
17. Учителите по физическо възпитание не носят отговорност за травми и наранявания по време на междучасията и при неспазване указанията за безопасност.
18. В края на учебната година комисия в състав: пом. директор, учител по физическа култура и спорт, домакин и работник по поддръжката проверява състоянието на училищната сграда и всички съоръжения, физкултурни пособия, апарати, учебно-технически средства, уреди, машини, осветителни и отоплителни инсталации, съставя протокол и прави предложения за ремонт или бракуване.
19. В началото на всяка учебната година комисия в същия състав проверява състоянието на всички видове инсталации, машини и съоръжения, готовността за започване на учебни занятия и съставя протокол, който се предава на директора.
20. В началото на всяка учебна година класните ръководители по време на провеждане на първия час на класа запознават учениците с настоящия правилник, а учителите при провеждане на първото занятие инструктират учениците във връзка с изискванията за безопасност при ползване на машини, уреди, съоръжения, физкултурни пособия и други.
21. До началото на всяка учебна година задължително се отремонтират или бракуват всички машини, уреди, съоръжения, учебно-технически средства и пособия, които не отговарят на условията за безопасност.
22. Задължително е спазването на изготвения план за работа при зимни условия, като своевременно в началото на зимния сезон се осигуряват необходимите средства.
23. При извършване ремонти дейности в училищната сграда директорът издава заповед за стриктно спазване на правилата за безопасност до неговото приключване.
24. При станала злополука незабавно се уведомява медицинския специалист, училищното ръководство и родителите на ученика или близките на служителя или работника.
25. Дежурните учители за деня извършват превантивен контрол по спазване правилата на безопасност. При нарушаването им от ученици незабавно уведомяват класния ръководител и училищното ръководство.
26. Не се възлага изпълнението на заваръчни работи на лица, които нямат свидетелство за правоспособност за съответната професия и специализация, както и необходимата степен за правоспособност.
27. Забранено е да се извършват електрозаварки на открито по време на дъжд или гръмотевици.
28. Всички проводници да бъдат изолирани и сеченията им да отговарят на допустимия минимум. Проводниците на генератора или трансформатора до таблото трябва да са предпазени от механични повреди, а проводниците, които водят от апарата до масата на заваръчния предмет, трябва да бъдат многожилни, с мека и гъвкава броня.
29. При прекъсване на работа електроженният апарат да не се остава под напрежение.
30. Около опасните места трябва да бъдат поставени здрави парапети и огради, плакати, предупредителни знаци, светлини и звукови сигнали и други, които предупреждават учениците за опасността.
31. Забранено е поливането с вода на пода през летните дни за почистване или охлаждане.
32. Лицата, които обслужват електрически уреди и съоръжения и извършват и ръководят работи с тях, трябва да имат необходимата техническа правоспособност или разряд за заеманата длъжност.
33. Парните и водогрейните котли и котлите-утилизатори и съоръженията им се обслужват от лица, които са обучени и притежават предвидената степен на правоспособност.
34. За отговорник по експлоатацията на енергийните уредби и съоръжения се определя работникът по поддръжка.

35. При станала злополука незабавно се уведомява медицинския специалист, училищното ръководство и родителите на ученика или близките на служителя или работника.

36. Дежурните учители за деня извършват превантивен контрол по спазване на правилата за безопасност. При нарушаването им от ученици незабавно се уведомява класния ръководител или училищното ръководство.

37. Учениците влизат в басейна по бански костюми, с шапки и със спасител.

РАЗДЕЛ 1

Изисквания към машини, съоръжения и работни места за безопасна работа.

1. Да се извършва от помощния персонал навременно и редовно почистване и измиване на физкултурния салон, съблекални и спортни площадки.
2. Във физкултурния салон се влиза организирано и с чисто игрално облекло.
3. Преди започване на учебния час по физическо възпитание се забранява разместването и изнасянето на спортния инвентар и ползването му без разрешението на учителя.
4. Кабинетите и лабораториите по химия, физика, и биология трябва да имат в непосредствено съседство хранилища.
5. Обезопасени машини и съоръжения са тези, които са механично обезопасени, електрообезопасени, пожаро и взривообезопасени и тези, при които е осигурена защита срещу опасност.
6. Учебните работилници, кабинети, лаборатории, физкултурни салони и други подобни, трябва да бъдат напълно механично, електро и пожарообезопасени.
7. Задължително е спазването на изискванията на ПБТ и инструкциите за безопасна работа, с която учениците трябва да бъдат запознати.
8. Всички учебно-технически средства да се използват по своето предназначение и съобразно изискванията по БХТ.
9. Подът около машините да бъде равен, нехлъзгав и почистен.
10. Складиране на дървен материал и отпадъци в близост до дървообработващите машини не се допуска.
11. Около машините с "обратен удар", които могат при известни условия да изхвърлят обратно обработения детайл не се позволява разполагане на други машини.
12. Забранено е съхраняването на дървени и други детайли върху машините, механизмите и огражденията.
13. Забранено е пушенето в работилниците и близо до тях.

Механично обезопасяване.

1. За всяка машина трябва да има окачен на видно място инструкция за безопасна работа.
2. Забранена е употребата на длета и чукове с подбитости и несигурно закрепени дръжки.

Електрообзавеждане и електробезопасност.

1. Електрическите уредби, съоръжения, инсталации и съставлящите ги елементи по устройство и изпълнение да отговарят на изискванията на Правилника за устройството на електрическите уреди, на стандартизационните документи, както и

- да са съобразени със специфичните условия на експлоатация и изисквания за поддържане и ремонт.
2. При необходимост да се вземат допълнителни технически и организационни мерки, включително и използване на средства за индивидуална защита.
  3. Да се спазват изискванията за безопасна работа при експлоатация и поддържане на електрическите уредби, електрическите съоръжения, електрическите инсталации, електрическите проводни и други.
  4. Да се осигурят електрическите уредби и съоръжения, машините, инструментите, инсталациите, осветителните тела и други срещу опасността да предизвикат пожар чрез изпълнение на ел. частта им в съответствие с изискванията за пожаро- и взривоопасната зона, където се използват.
  5. Състоянието на изолацията и сигурността на електрообезопасяването трябва да бъдат проверявани най- малко два пъти в годината.
  6. Включването и изключването на напрежението за електроконсуматорите в работилниците и лабораториите трябва да се извършва централното табло.
  7. Включването на машините в електрическата мрежа се извършва от учителя, водещ учебния час, при съблюдаване на мерките за безопасност.
  8. В работилницата по дървообработване осветителните тела, електродвигателите, пусковите устройства, разпределителните табла и инсталациите към тях да бъдат в изпълнение, съответстващо на противопожарните норми.
  9. Корпусите на дървообработващите машини да бъдат допълнително заземени към заземителен контур.
  10. Подвижните и носими машини и приспособления да се пренасят след изключването им от електрическата мрежа и напълно спрял двигател. Да се пускат в движение само когато са здраво захванати.
  11. Забранено е на учениците да пипат и извършват поправки и ремонт по ел. инсталациите.
  12. Забранява се полагането на захранващ кабел върху и под строителни материали, обзавеждане, по проходи, пътеки , пътища и други места, където е възможно увреждането му.
  13. Всички електроразпределителни и пускови табла, кабели и инсталации след демонтиране и преместване на работната машина незабавно да бъдат изключвани от напрежение.
  14. Кабели и проводници, които не захванат механизми или електрическо осветление, задължително да се демонтират, а не само да се изолират .
  15. Забранено е използването на земята като фазов или нулев проводник в електрическите уредби с напрежение до 1000 волта.
  16. Задължително се изготвят инструкции за безопасна работа с ръчни електрически инструменти, преносими електрически лампи и трансформатори, за изискванията към условията, на които трябва да отговарят тези инструменти, за изискванията към напрежението според условията на работната среда и произтичащите от всичко това специални мерки.
  17. Забранява се включването на няколко машини с един общ прекъсвач.
  18. Не се допуска работа с неизправни електрически щепселни съединения, ключове, шнуrowe и кабели.
  19. освидетелствани.
  20. Спазването на изискванията, включени в правилника за безопасност на труда, е задължително.

РАЗДЕЛ II

Хигиени и здравословни изисквания за работните места и за учебната дейност на учениците.

1. Работните места и видовете дейности на учениците да са съобразени с изискванията на нормативните документи.
2. Забранява се увеличаване или намаляване продължителността на учебния час и съкращаване на междучасията.

3. Забранено е разположението на работилниците в сутеренни и влажни помещения.
4. Учебните кабинети, лаборатории, физкултурните салони и други подобни трябва да бъдат в помещения за благоприятни условия за работа, което ще осигурява напрежение и сърдечно-съдовата дейност на ученика, ще намалява умората, а от там и опасността от злополуки.

Общи изисквания.

1. Учебните кабинети, работилници, лаборатории, физкултурни салони и други подобни трябва да отговарят на санитарно-хигиенните изисквания по отделните фактори- микроклимат, осветление /естествено и изкуствено/, вредни вещества, шум, вибрации, лъчение и други.

Микроклимат- температура, влажност и скорост на въздуха. Отопление и вентилация.

1. Хигиенните изисквания към микроклиматичните параметри на въздуха в работните помещения да отговарят на БДС 14776- 87.
2. Да се спазват оптималните норми на работните места за температура и скорост на въздуха в зависимост от категорията работа и периода на годината.
3. Когато поради технически или други причини не е възможно да се осигурят оптималните норми, да се спазват допустимите норми за:
  - ◆ Температура и скорост на въздуха през студения период за относителна влажност на въздуха на постоянните работни места между 30 и 75%;
  - ◆ Скорост на въздуха на постоянните работни места през топлия период;
  - ◆ Относителна влажност на въздуха на постоянните работни места през топлия период.
4. На постоянните работни места в помещения със значително отделяне на влага се допуска през топлия период повишение на допустимата относителна влажност на въздуха до 70%. Температурата на въздуха на тези работни места не трябва да превишава 28°C за категории работа 1 и 2 и 26°C за категория работа 3, независимо от температурата на външния въздух.
5. Необходимо е да се поддържа постоянна температура в работните помещения с помощта на отоплителни тела, които не трябва да влошават микроклимата. Печките да отстоят от горими и трудногорими конструкции и мебели най-малко на 80 см.

Естествено и изкуствено осветление.

1. Всички помещения, независимо от времето на пребиваване в тях, трябва да бъдат осигурени с естествено осветление.
2. Помещенията, в които е обективно доказана невъзможността да се осигурят нормите за естествено осветление, трябва да се осветяват през деня със смесено осветление.
3. Естественото осветление трябва да бъде странично, горно или комбинирано и да осигурява хигиенните изисквания съобразно БДС 1786- 84.
4. Аварийното и евакуационното осветление трябва да се захранват от независим източник на напрежение или да се превключват автоматично към него при внезапно изключване на работното осветление.
5. Да се спазват отрасловите норми за изкуствена осветеност на работната повърхнина в   люкса, както следва:
  - ◆ Класни стаи, аудитории, учебни кабинети, лаборатории в средата на дъската 500, на работните маси и чинове 300;
  - ◆ Кабинети по техническо чертане и рисуване на дъската 300, на работните маси 500;
  - ◆ Кулинарни кабинети 300;
  - ◆ Кабинети и стаи за преподавателите 200;
  - ◆ Физкултурни зали на пода 200;
  - ◆ Други помещения- вестибюли и гардеробни за пода 150, стълбища на пода 50;

- ◆ Административни помещения 400.

Шум и вибрации.

1. Да се спазват допустимите стойности на нивата на шума.
2. Да не се допуска учебно- производствена и трудова дейност на ученици при нива на шума над 85 дБ "А".
3. Да се полагат всички усилия и технически решения за премахване или обезшумяване на източниците на шум.
4. Да се извърши измерване на вибрациите по методите, регламентирани в БДС.
5. Да се осигурят допустимите стойности на вибрациите на работните места в зависимост от характера и направлението на действието им, възрастта и пола на учениците.

Вредни вещества.

1. Да се съхраняват с голяма отговорност в отделни специални за целта помещения, снабдени със стелажи, съдове за дозиране, негорими шкафове, съоръжения за преливане, вентилация, подходящ начин за отопляване, противопожарно обзавеждане с инвентар, приспособления за измиване на очите, аптечка с медикаменти за първа помощ и други.
2. Работещите с тях да са запознати с техните свойства и правилата за работа, като се подлагат на специален инструктаж.
3. Повдигането, пренасянето и манипулирането са такива видове товари да се извършва със специално работно облекло, защитни обувки, предпазни престилки, ръкавици и очила.
4. Забранява се пренасяне на вредни вещества в счупени съдове или повредени опаковки.
5. Съдовете, в които се съхраняват вредните вещества, да са снабдени с трудно премахващи се надписи с названието на веществото.
6. При разливане на вредно вещество, същото да се почиства по безопасен начин, а след почистване задължително и промиване на замърсеното място с вода.
7. Забранява се изхвърляне в канализацията на отработени разтвори, съдържащи отровни вещества, разяждащи химикали и други подобни.
8. Забранява се на младежите и девойките до 18- годишна възраст да работят или да престояват при наличието на вредни вещества във въздуха над пределно допустимите концентрации.
9. Да не се възлагат на учениците до 18- годишна възраст дейности, при които има дори само контакт с вредности, посочени в Приложение № 3 към чл.8 от Наредба № 13 на МНЗ от 1992 г.
10. Съдържанието на вредности във въздуха на работната среда да бъде колкото се може по- малко, за да може да се отстрани вредното му въздействие.

Санитарно- битово осигуряване.

1. Територията на училището и дворните площи да се подържат чисти, а отпадъците да се събират на определените за целта места.
2. За осигуряване на личната хигиена на работниците и служителите да се осигуряват санитарно- битови помещения.
3. Да се подържат в добър вид съблекалните, помещенията с душове и умивалници, помещенията за почивка, тоалетните и в изправност шкафчетата, душовете, бойлерите и други.
4. Да се спазва от всички – педагогически, непедагогически персонал и ученици, въведения режим за труд и почивка.
5. Кабинетът на медицинския специалист да бъде обзаведен и оборудван с необходимите средства и медикаменти за оказване на първа помощ.
6. Условия за санитарно- битово и медицинско обслужване на педагогическия и непедагогическия персонал и на учениците съобразно санитарните норми и изисквания се осигуряват от директора на учебното заведение.

Водоснабдяване и канализация.

1. Училищната сграда да бъде осигурена с необходимите количества вода за хигиенно-санитарни, питейно- битови и противопожарни нужди.
2. Да се поддържа в изправност водопроводната инсталация и канализационната система.

Карти за условията на труд.

1. Да се извърши оценка за условията на труд, като същите се определят чрез данните от съществуващи паспорти на условията на труд и от други измервания и оценки, с давност не по- голяма от 3 години и да се извършват от специализирани лаборатории.
2. Контролът по измерването на елементите от условията на труд се осъществява от контролните органи на МЗ и МТСГ.
3. За всяко работно място, работна зона и в учебно- производствена дейност на учениците да се състави карта за условията на труд с параметрите на работната среда според Наредбата за комплексното оценяване на условията на труд, утвърдена с ПМС № 163/ 91 г. и Наредбата № 15 /10.08.84 г. на МНЗ и МНП.

РАЗДЕЛ III

Противопожарна охрана

Създаване на условия за недопускане на пожари.

1. Да се изготви противопожарна Наредба, която да се утвърди от директора на учебното заведение.
2. Противопожарната Наредба да се спазва от всички задължително.
3. Да се извършва постоянен контрол по спазване на противопожарната Наредба от назначеното длъжностно лице и училищното ръководство.
4. В Наредбата да бъдат включени по следните раздели:
  - ◆ Противопожарни изисквания към помещенията .
  - ◆ Помещения за учебно- възпитателна дейност.
5. Да се извършва постоянен контрол по ползването на електронагревателните и отоплителните уреди. При спиране на електрическия ток да се ползват само електрически фенерчета или газови лампи.
6. Отоплителните уреди да бъдат монтирани правилно и безопасно.
7. Леснозапалимите течности в лабораториите да се съхраняват в метални шкафове.
8. В коридорите или по стълбищата да не се съхраняват маси, чинове или друг инвентар.
9. Изходите за евакуация да се поддържат годни за използване при евакуация.
10. В таванските и избените помещения да не се складира леснозапалими материали, да бъдат заключени и да няма свободен достъп до тях.
11. Противопожарните уреди и съоръжения да се поддържат в изправност и годност за използване.
12. Да се спазват най- строго изискванията за пожарна безопасност при извършване на заваръчни и други огневи дейности.
13. Да се изготви план за евакуация на учениците при пожар, същият да бъде поставен на видно място в училищната сграда на всеки етаж и да се проиграва веднъж на учебен срок през учебната година.

Летни лагери и почивни станции за деца и ученици

1. Учителите, които организират лагери и екскурзии да следят за наличието на средства за гасене на пожари и телефонна връзка в обектите, в които се настаняват с учениците.

2. Забранено е настаняването на ученици в сгради, неосигурени с вода за гасене на пожар.
3. Сградите по възможност да бъдат негорими, а дървените не по-високи от един етаж.
4. Сградите да имат най-малко два изхода, водещи непосредствено навън.
5. В горими сгради се допуска настаняване до 50 лица.
6. Забранено е устройването на кухни и перални помещения в дървени сгради, заемани от учениците, както и настаняването на персонал, устройване на складове, работилници и други подобни сгради, където са настанени ученици.
7. В помещения, заети от учащи се и в близост до тях е забранено палене на огън и ползване на открити огнеизточници.

Противопожарни изисквания при провеждане на масови мероприятия-тържества, вечери и други.

1. Помещенията за масово събиране на хора в учебното заведение са актова зала, физкултурен салон, стол, учителска стая и други.
2. Помещенията, в които се провеждат масови събирания, трябва да бъдат от I или II степен на пожароустойчивост. Трябва да имат най-малко два изхода за навън и спазени всички други изисквания за евакуацията на хора.
3. Не се допуска употребата на синтетични материали за облицовка на стени и тавани.
4. За провеждане на масово мероприятие трябва да бъдат осигурени всички необходими средства за пожарогасенето.
5. През време на масовото мероприятие при учениците трябва да присъства представител на училищното ръководство, който да следи и отговаря за спазване на всички правила по противопожарната охрана.
6. При провеждане на масовото мероприятие е забранено:
  - ◆ Осъществяване на светлинни ефекти с използване на химически и други вещества, които могат да причинят пожар;
  - ◆ Да се гаси напълно светлината на помещението ;
  - ◆ Разполагането на маси, столове и други предмети помещението по начин, който ще затрудни бързото му напускане от присъстващите.
7. Украсата с електрически илюминации да се извършва само от правоспособен електротехник, който да спаси всички изисквания за електро- и пожаробезопасност.

Раздел VI

Работно облекло и предпазни средства.

1. Предпазните средства и работното облекло се осигуряват съгласно реда и изискванията, определени в нормативните актове и се ползват само по предназначението им в работно време.
2. Изготвя се и се утвърждава списъка на работните места и видовете работа, за които са необходими предпазни средства и работно облекло, като се определя видът, срокът на износването и условията на използването им.
3. Разходите по доставката и поддържането на работното облекло и предпазните средства са за сметка на работодателя и от бюджета на учебното заведение.
4. До началото на всяка учебна година комисия, назначена със заповед на директора, проверява наличието, състоянието и годността на личните предпазни средства.
5. Да се поставят, където е необходимо, предупредителни знаци и надписи.

Раздел V

Правила и изисквания за безопасна работа в учебните кабинети и лаборатории.

Училищният директор утвърждава разработените правила за безопасна работа в учебните кабинети и лаборатории с машини, инструменти, съоръжения и други.

Кабинет по химия

1. Учениците да бъдат запознати с несъвместимостта на химическите вещества.
2. На шкафове, в които се съхраняват отровни, samozапалващи се, взривни, радиоактивни и други вещества, да се поставят знаци по БДС за опасност.
3. Във всяка химическа лаборатория трябва да бъде монтирана общообменна вентилация.
4. Отровните вещества да се съхраняват в добре затворени съдове и специални шкафове, които се заключват с надписи и знаци "отрова". Леснолетливите течности да се съхраняват на хладно и тъмно място.
5. Забранено е оставянето на химически вещества без етикет.
6. Да се спазват от учителя нормативите за допустимото количество опасни и отровни за здравето вещества.
7. Химическите лаборатории да са разположени и оборудвани, съгласно санитарните норми и извънучилищна дейност.

Безопасна работа в учебните кабинети и лаборатории- общи изисквания. Кабинет и лаборатория по химия.

1. Учениците да бъдат запознати с несъвместимостта на химическите вещества.
2. На шкафове, в които се съхраняват отровни, samozапалващи се, взривни, радиоактивни и други вещества, да се поставят знаци по БДС за опасност.
3. Във всяка химическа лаборатория трябва да бъде монтирано общообменна вентилация.
4. Отровните вещества да се съхраняват в добре затворени съдове и специални шкафове, които се заключват с надписи и знаци "отрова". Леснолетливите течности да се съхраняват на хладно и тъмно място.
5. Забранено е оставянето на химически вещества без етикет.
6. Да се спазват от учителя нормативите за допустимото количество опасни и отровни за здравето вещества.
7. Химическите лаборатории да са разположени и оборудвани, съгласно санитарните норми и изисквания.

Физкултурен салон и площадка.

1. Уредите да бъдат здрави и неподвижно закрепени.
2. Не се допуска игра на уреди, които са физически износени и крият опасност от нараняване.

3. Баскетболните табла, хандбалните врати, волейболните колони и други да бъдат закрепени здраво или стабилизирани с тежести.
4. Траповете за скачане да са дълбоко разкопани.

Извънучилищна дейност.

1. При организиране на извънучилищни мероприятия ръководителят на групата да изготви и представи на директора план за провеждане на мероприятиято.
2. Извънучилищно мероприятие се провежда след издадена от директора писмена заповед и проведени инструктажи с учениците.
3. Директорът определя и запознава придружителите на групата с конкретните им задължения за осигуряване на безопасното провеждане на извънучилищното мероприятие.
4. Организирано предвиждане на деца, ученици и друг персонал като пешеходци или пътници в превозни средства.
5. Задължително е спазването на изготвения и утвърден от директора план на Комисията по безопасност на движението, охрана на труда и защита при природни или други бедствия.

Дейност в случай на пожар, авария или природно бедствие.

1. Да не се допуска паника и да се действа организирано и уверено.
2. При усещане на първите признаци на земетресение да не се напуска сграда самостоятелно от учители или ученици.
3. Да се заемат местата до вътрешните стени или коридорите, които са сравнително по-устойчиви на въздействието.
4. След преминаване на първия трус незабавно да се изключат отоплителните и нагревателните уреди в класните стаи, канцелариите, коридорите, работилниците, кабинетите, лабораториите и други.
5. След преминаване на първия трус под ръководството на учителите организирано, при спазване на плана за евакуация да се напуснат класните стаи.
6. Да се слиза по стълбищата, без да се ползва асансьора.
7. След напускане на сградата да не се застава на разстояние, по малко от височината ѝ.
8. Задължително е спазването от всички-трудова колектив и ученици на противопожарната наредба, утвърдена от директора.
9. При възникване на пожар е необходимо да се уведомят незабавно органите на противопожарната охрана, като се посочи адресът на училището.
10. Да се незабавно гасене на пожара с наличните противопожарни съоръжения.
11. Организирано и без паника да се евакуират учениците, съгласно плана за евакуация и конкретната пожарна обстановка.
12. Задимен участък да се преминава с поставена на дихателните органи мокра кърпа.
13. Директорът на училището и учителите напускат последни училищната сграда, след извеждане на всички ученици.
14. При разрастване на пожара да се вземат мерки за спасяване на ценно имущество и документация.

При пристигане на противопожарните коли да се информират служителите на СПАБ за следното:

- ◆ Има ли ученици, неизведени от класните стаи и къде;
- ◆ Кои помещения са обхванати от огъня и къде се разпространява;
- ◆ Местата за съхраняване на леснозапалими течности, документация, ценно имущество и други.

ГЛАВА ТРЕТА

Инструктажи и обучения по безопасността, хигиена на труда и противопожарната охрана

1. Училищният директор задължително с писмена заповед създава организация за цялостното провеждане на видовете на видовете инструктажи, техният обхват, продължителност, тематика и програми, както и длъжностните лица, които ще ги провеждат.
2. Инструктажи да осигуряване на безопасни условия за възпитание, обучение и труд се провеждат от учители и от оторизирани лица.
3. Директорът на учебното заведение ежегодно организира форми за повишаване на знанията по безопасността, хигиената на труда и противопожарната охрана на длъжностните лица, които ръководят и управляват трудови и учебно процеси и на тези, определени да провеждат инструктажи.
4. С всички работници, служители и ученици да се проведат инструктажи за безопасни условия на възпитание, обучение и труд и безопасните методи на работа.
5. Работниците и служителите, работата, на които е свързана с използване, обслужване и поддържане на машини и други технически съоръжения, задължително да се инструктират, обучат и положат изпит по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.
6. Училищният директор да организира провеждането на периодично обучение и инструктаж по правилата за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.
7. По отношение на организацията на инструктажите да се привлекат училищните настоятелства.
8. Задължително е документирането на проведените видове инструктажи.
9. Не се допускат на работа лица, които не са инструктирани.
10. Контролът по спазването на изискванията за организацията, реда и условията за провеждане и документиране на видовете инструктажи се осъществява от училищния директор.
11. Въвеждането, воденето, съхраняването и контролът по документация за дейностите, осигуряващи здравословни и безопасни условия на обучение и труд се изпълнява от директора на училището или от упълномощено длъжностно лице.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

Трудови злополуки.

1. За трудови злополуки се считат всички травматични увреждания, станали по време и във връзка или по повод на извършваната работа, както и всяко увреждане на здравословното състояние, настъпило в резултат на изпълняваните трудови задължения.
2. Регистрират се всички трудови злополуки, които са станали с работници или служители и са предизвикали загубване на работоспособност за един или повече дни.
3. За всяка трудова злополука самият пострадал или най- близкият свидетел на злополуката незабавно уведомява училищния директор.
4. Трудовата злополука се установява от директора на учебното заведение с акт в тридневен срок, считано от деня на злополуката, а професионалното заболяване- в тридневен срок от неговото констатиране от съответните здравни органи.
5. Директорът на учебното заведение организира регистрирането, отчитането и анализирането на трудовите злополуки и професионалните заболявания по установения в Република България ред.
6. Училищният директор незабавно уведомява Р ИО на МОН, регионалните инспекции по труда, органите на МВР, прокуратурата и Гражданска защита в случаите на тежки или със смъртен изход трудови злополуки и тежки аварии.
7. Мерки за предотвратяване на трудовите злополуки и на общите и професионалните заболявания се вземат от училищния директор.

ГЛАВА ПЕТА

Долекарска помощ

1. Да се ползват правилата, предназначени за обучение на работниците и служителите за оказване на първа долекарска помощ при увреждане здравето на хора при трудовата им дейност, утвърдени от министъра на здравеопазването и министъра на труда и социалните грижи.
  2. Спазването на Правилата за оказване на първа долекарска помощ/утвърдени на основание чл. 276 ал. 2 от КТ и влезли в сила от 01.01.95 г./ е задължително.
  3. При изпадане на ученици в гърч да се запази спокойствие, да се постави детето далеч от остри и горещи предмети, да се разхлабят пристягащите дрехи, да се постави тялото в странично положение и да се повика веднага училищния лекар или медицинското лице, обслужващо училището. Да не се правят опити за ограничаване на гърчовите движения и свестяване /пръскане с вода и изкуствено дишане, които влошават състоянието на детето /, да се изнесе на свеж въздух пострадалият и да не се дават течности и вода през устата .
  4. При настъпване на алергичен шок на мястото на инфектиране да се постави турникет.
  5. При колапс да се напляска лицето и да се напръска с вода, да се дадат тонизиращи напитки или вода.
  6. При травматизъм да се направи компресивна превръзка, при счупване на крайник или открита фрактура да не се предприема нищо. При внезапно падане пострадалият се оставя на мястото на произшествието до идването на медицинския специалист, като се отстраняват наблюдателите и се оставят само двама преки свидетели на произшествието.
  7. При повръщане да не се дават вода или течности през устата.
  8. При удар от електрически ток да се освободи пострадалият от проводника при сигурни предпазни мерки- с дървен предмет, без възглавница и да се започне външен сърдечен масаж, след което вдишване уста в уста или уста в нос. Да се повика специализирана реанимационна линейка.
  9. Медицинското лице в училището обучава групи от класовете за оказване на първа долекарска помощ при токов удар, изгаряне, порезни рани и счупване на крайници
- ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ**

Термини и определения по охрана на труда

Производствено помещение- затворено пространство в специално предназначена сграда, в която се осъществява трудова дейност.

Индивидуално работно място- място, предназначено за работа на едно лице.

Постоянно работно място- работно място, където се намират работещите през по-голямата част от работното време.

Оптимална норма за вредност- най- благоприятната, най- подходящата стойност.

Допустима норма за вредност- стойност, до която не се предизвиква заболяване или отклонение в здравното състояние на работещите в хода на трудовата им дейност.

Вредни вещества- вещества, които постъпили в организма макар и в минимални количества, могат да доведат до различни по степен функционални разстройства или увреждания на тъкани или органи.

Пределно допустими концентрации- на дадено вредно вещество във въздуха на работната среда е най- високата допустима концентрация, която не предизвиква заболявания или отклонения в здравното състояние.

Охрана на труда- система от нормативни актове и съответстващите им социално-икономически, организационни, технически и хигиенни мероприятия и средства , които осигуряват безопасността, запазването на здравето и работоспособността в процеса на труда.

Условия на труд- съвкупност от фактори на производствената среда, оказващи влияние на здравето и работоспособността на човека.

Безопасни и здравословни условия на възпитание, обучение и труд- обхваща като материални, тека и нематериални условия, които предотвратяват и отстраняват вредното въздействие в работната среда при реализиране н трудовата дейност:

- ◆ материалните условия на възпитание, обучение и труд са безопасни, когато позволяват учебният и трудовият процес да се осъществи така, че да бъде опазен физически човекът от вредното външно въздействие върху него, а здравословни, ако позволяват нормално функциониране на човешкия организъм при пребиваване в работната среда;
- ◆ не материалните условия, към тях се отнасят инструктажът, обучението, дисциплината, квалификацията, правоспособност, умения, опит, възможност и други.

Безопасност на труда- състояние на условията за труд, при които е изключено въздействието на опасни и вредни производствени фактори върху работещите.

Техника на безопасност- система от организационни и технически мероприятия и средства, които предотвратяват въздействието на опасни производствени фактори върху работещите.

Изисквания за безопасност на труда- изисквания, определени в нормативните актове, нормативно- техническата документация правила или инструкции, изпълнението на които осигурява безопасността на работещите.

Професионално заболяване- заболяване, причинено от въздействието на вредни условия на труд.

Работодател- по смисъла на тази наредба е директорът на учебното заведение.

Длъжностно лице- е работник или служител, на когото е възложено да упражнява ръководство на трудовия процес /учебно- възпитателния/ в учебното заведение. Електрическа уредба- съвкупност от технологично комплектовани и монтирани електрически машини, съоръжения и апарати или част от тях за производство, преобразуване, предаване, разпределение и консумиране на електрическа енергия.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

1. Правилникът за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд в училището се издава на основание чл.5, ал.1 от Инструкция № 5 от 05.07.95 г. на МОНТ.
2. Настоящият правилник влиза в сила от началото на учебната 2013/2014 година.
3. Указания за прилагане на правилника се дават от назначеното със заповед на директора длъжностно лице.
За осигуряване на безопасни условия за възпитание, обучение и труд в учебното заведение е задължително спазването на настоящия правилник, както и на Наредба № 7 от 23.09.99 г. , в сила от 9.01.2000 г., изм., бр. 48 от 13.06.2000 г., в сила от 1.01.2003 г. - бр. 52 от 8.06.2001 г., изм. и доп., бр. 43 от 13.05.2003 г. (*), изм., бр. 37 от 4.05.2004 г., в сила от 5.11.2004 г., изм. и доп., бр. 88 от 8.10.2004 г., в сила от 5.11.2004 г.
4. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при изпълнение на работното оборудване.
5. Контролът по спазването на правилника се осъществява от директора на учебното заведение.
6. Правилникът се представя в РИО на МОН при утвърждаване на Списък- Образец № 1 за учебната година.